

תכנית התואר השני בעיצוב אורבני (M.URB.DES) בית הספר לארכיטקטורה ע"ש ג'ק ווילר

שנתון תשפ"ו

ראש בית הספר: פרופ' אדר' אלס ורבקל
ראש התכנית: אדר' דניאלה סמיטס פוסק
רכזת אקדמית: ד"ר אדר' עדי סלע וינר
רכזת מנהלית: טל יעקובי
רכז כלים דיגיטליים: אדר' אלון שריג
רכז פרויקט גמר: אדר' נעה אפל
רכזת מסלול נוף: פרופ' אדר' נוף אליסה רזנברג
רכזת מסלול שימור ומורשת: ד"ר אדר' עדי סלע וינר

טלפון 02-6253121 :

דואר אלקטרוני: urbdes@bezalel.ac.il arc1@bezalel.ac.il

סגל הוראה:

פרופ' אדר' אלס ורבקל	אדר' נעה אפל
אדר' דניאלה סמיטס פוסק	אדר' גנית מייזליץ כסיף
ד"ר אדר' עדי סלע וינר	אדר' לינור לנקין
פרופ' אדר' מייק טרנר	אדר' עופר מנור
פרופ' אדר' נוף אליסה רזנברג	אדר' אלון שריג
פרופ' אדר' סנאן עבד אלקאדר	אדר' שירה נוי גורן
פרופ' אדר' צבי אפרת	אדר' מיכל צחור
ד"ר אדר' ארז גולני סולומון	אדר' אריאל פרמן
ד"ר אריאל הנדל	אדר' אבנר אופק
ד"ר חוסני אלח'טיב שחאדה	
ד"ר נועה הייזלר רובין	
ד"ר אדר' מרטין הרשנזון	
ד"ר אדר' שמואל גרואג	
ד"ר עמיר בלבן	

דבר ראש בית הספר:

התכנית בעיצוב אורבני בצלאל, מובילה כפלטפורמה אקדמית לניהול שיח וידע על עיר ועירוניות בישראל ובעולם ופועלת כרשת של שיתופי פעולה מקומיים ובינלאומיים. התכנית מהווה צומת תיאורטי ומקצועי לדיון בסוגיות עיצוביות ותכנוניות בעיר. היא דוגלת במצוינות אקדמית ומציעה מגוון קורסים המכשירים את בוגריה. התכנית למעצבים. ות אורבניים. ות חוקרים. ות בעלי. ות עולם מושגים תיאורטי עדכני, שיתרמו לשיח ולפרקטיקה העירוניים בישראל ובעולם. הלימוד והמחקר התיאורטיים משמשים בסיס ידע לעבודת הסטודיו המשמשת שדה מחקר ופעולה חלוציים ומתווי דרך בעיצוב אורבני. עבודת הסטודנטים. ות והמרצים. ות בתכנית מבוססת על יצירת מעורבות אקטיבית של התכנית, הסגל והסטודנטים. ות בחיים העירוניים בישראל בכלל ובירושלים בפרט. השיח המקומי והבינלאומי על הסביבה הבנויה הניח את העיר והעירוניות במרכז תשומת הלב, והקונטקסט העירוני הפך להיות מוקד למחקרים רבים בארץ ובעולם. באותה העת, העלייה במודעות החברתית והתסכול ממצב הדיור שהובילו למחאות ברחבי העולם איששו שוב את מרכזיותה של העירוניות בחברה ואת חשיבות העיר, המרחב הציבורי והרחוב. כתוצאה, החיפוש הנמשך אחר צורת חיים בת קיימא וברת השגה העלה באופן חסר תקדים, את חשיבות העיצוב האורבני היום בארץ ובעולם. בעשור האחרון, המרחב האורבני קיבל משמעויות ותפקידים חדשים ועובר טרנספורמציה ללא תקדים, המדגיש את הצורך לחשיבה מחדש על עיצוב המרחב האורבני. התכנית מבוססת על תחומי ידע מגוונים ובמרכזה זיקה בין לימודי הסטודיו לבין לימודי הקורסים התיאורטיים והמתודולוגיים. הדיון והמחקר בתכנית עוסקים בין היתר בסוגיות כגון: המרחב הציבורי בעיר העכשווית, אקולוגיות עירוניות (נוף, סביבה וקיימות), קהילות ואקטיביזם עירוני, התחדשות עירונית, גבולות המטרופולין, נופים היסטוריים אורבניים, היסטוריה וזיכרון בעיר העכשווית, תבניות חדשניות בארגון העיר ועוד.

פרופ' אדר' אלס ורבקל, ראש בית הספר לארכיטקטורה, בצלאל.

דבר ראש התכנית:

מדינת ישראל מהווה "הוטספוט" אקולוגי והומני וככזו היא ייחודית בקנ"מ עולמי בכך שהיא מתמודדת עם המשברים המשמעותיים ביותר עימם מתמודדת האנושות בכדור הארץ:

משבר האקלים: מיקומה של ישראל במפגש בין 3 יבשות, על השבר הסורי אפריקאי המועד לרעידות אדמה, במסלול נדידה מרכזי של בעלי כנף בין אפריקה לישראל, במרחב הים התיכון והמזרח התיכון, באזור בו שינויי האקלים ובכללם התחממות, מדבור ועלייה במצבים של שיטפונות והצפות משמעותיים במיוחד, הופך אותה למרחב פעולה רלוונטי וחשוב בקנה מידה עולמי.

משבר הצפיפות והתשתיות: מספר התושבים במדינת ישראל מכפיל את עצמו מדי 30 שנה בין אם בריבוי טבעי ובין אם בהגירה חיובית. כך הפכה ישראל לאחת המדינות הצפופות בעולם ומגמה זו נמשכת. הצפיפות הגדלה מציבה אתגרים בפני המעצבים העירוניים בבואם לעצב סביבה איכותית אשר נותנת מענה לצרכים האנושיים ולתשתיות הנדרשות לתמוך בהיקפי אוכלוסייה גדולים במרחב מוגבל. בד בבד נדרש מענה לצרכי הסביבה, הטבע והמערכות האקולוגיות בתוך המרקמים העירוניים.

משבר הכלכלה: התפיסה הכלכלית הרווחת אשר מעודדת צריכה ללא גבולות, מביאה לצמצום ולכליה של משאבי טבע תוך זיהום נרחב של האוויר, המים, הקרקע ופגיעה נוספת במערכות אקולוגיות. המעצב נדרש לחשיבה כלכלית אחרת אשר עושה שימוש במשאבים מתחדשים, מקומיים, ממוחזרים וברי קיימא כמו-גם שימוש בטכנולוגיות חדשניות בכל תחומי החיים העירוניים ובכל קנה מידה.

המשבר החברתי: ישראל היא מדינה דמוקרטית רב תרבותית, המהווה מרכז דתי ורוחני לנצרות, לאסלאם וליהדות. החברה הישראלית המורכבת מזרמים, קהילות וערכים שונים, מתמודדת כיום עם קונפליקט בין התפיסה הליברלית-דמוקרטית לתפיסה השמרנית והאמונית. הקונפליקט מקבל ביטוי מרכזי במרחב הציבורי ובמרקמים העירוניים ומאתגר את המעצב האורבני בהבנת שדה הפעולה העירוני מנקודות מבט שונות.

התכנית עוסקת בלימוד השדה האורבני, הבנת המורכבות והאתגרים העומדים בפני המעצב האורבני וחיפוש מתמיד אחר התערבויות במרחב אשר מביאות לכדי ביטוי שיפור מתמיד באיכות הסביבה בה אנו בני האדם וכל המגוון הביולוגי על כדור הארץ חיים. התכנית כוללת התמחות בשימור ומורשת אשר שמה דגש על הפעולה במרחב בעל ערכים תרבותיים והיסטוריים והתמחות עיר ונוף אשר מעמיקה בהיבטים של פתרונות מבוססי טבע בבואנו לעצב את סביבתנו. התכנית עוסקת רבות בירושלים ונהנית משיתוף פעולה אינטנסיבי עם המרכז לעיצוב אורבני ועיריית ירושלים, משרדי ממשלה, ארגונים חברתיים וסביבתיים ורשויות ממשלתיות ומקומיות.

אדר' דניאלה סמיטס פוסק, ראש תכנית התואר השני בעיצוב אורבני, בצלאל.

מבנה התכנית לפי חטיבות:

התכנית מבוססת על שתי חטיבות לימוד עיקריות:

חטיבה 1 – לימודי עיצוב

1. מעבדות:

בחטיבה זו עוסקים.ות הסטודנטים.ות בעיצוב ותכנון סוגיות אורבניות שונות. במסגרת המעבדות סטודנטים.יות עובדים.ות בצוות ומלווים על ידי מרצים המתמחים בתחומים שונים. לימוד זה נעשה מתוך הבנה שלצד הממד המקצועי של העשייה, יש משמעות אקדמית ומחקרית התומכת והנובעת מעשייה זו.

2. תשתיות בעיצוב אורבני:

אל לימודי המעבדה מצטרפים מקצועות התמך של כלים דיגיטליים לעיצוב אורבני, הליכי תכנון, שיטות ומתודולוגיות בעיצוב אורבני ותכנון ערים, כלכלה עירונית, תחבורה, ניהול ומדיניות אורבנית. נושאים אלו מזינים את עבודת המעבדות באופן שוטף.

חטיבה 2 – תיאוריה והיסטוריה של תכנית עיר

1. לימודים עיוניים:

קורסי ליבה-חובה וקורסי בחירה: הקורסים נבחרו מתוך רצון לדון בעיר כתופעה היסטורית תרבותית, חברתית וכלכלית ולעסוק בפרדיגמות התכנון שנהגו במאתיים השנים האחרונות.

2. קורסי בחירה ועבודה סמינריונית להרחבת קורסי הבחירה:

קורסי הבחירה מאפשרים התעמקות בנושאים ממוקדים שהם חלק מהפן העיוני של הלימוד ועוסקים בנושאים מגוונים כגון ירושלים כתופעה היסטורית, אוניברסלית, קונפליקטואלית ובעיר שאיננה שייכת רק לתושביה; העיר המודרנית כתופעה פוליטית, תרבותית, חברתית ועוד. מתוך קורסים אלו סטודנטים.יות בוחרים.ות את הקורס אותו ירחיבו לעבודה סמינריונית מחקרית.

לימודים במסלולי התמחות

באפשרות הסטודנטים.ות לבחור אחד משני מסלולי התמחות בתכנית לעיצוב אורבני:

- עיצוב אורבני בהתמחות עיר ונוף
- עיצוב אורבני בהתמחות שימור ומורשת

הלימודים במסלולים אלו כוללים את לימודי הבסיס בתכנית לצד קורסים ייעודיים למסלול ההתמחות (פירוט בהמשך) כאשר עיקר ההתמחות מתבצעת במהלך שנת הלימודים השניה, ומשלבת קורסים מעשיים לצד קורסים עיוניים-תיאורטיים. על מנת לעמוד בחובות ההתמחות, על הסטודנט.ית לצבור 13 נ"ז בנושא מסלול ההתמחות בו בחרה, שם מסלול ההתמחות יצוין על גבי תעודת הבגרות. נוסף לציין התואר השני בעיצוב אורבני.

עיצוב אורבני בהתמחות עיר ונוף:

בעידן משבר האקלים המתקדם וצמצום משאבים טבעיים לאור פיתוח מואץ, החשיבות של הנוף העירוני הולכת וגדלה. מסלול ההתמחות בעיר ונוף מציע ארגז כלים מגוון אשר מעניק לבוגרי.ות התכנית את היכולת להתמודד עם מורכבות תכנון המרחב הפתוח בסביבה הישראלית והעולמית בהתייחס לסוגיות כגון שינוי אקלים, שיקום נופים, ייעור עירוני, ניהול מי נגר ומניעת הצפות, ושימור על מגוון המינים. לא ניתן להבין את העיר במאה ה-21 באמצעות המרחב הבנוי בלבד. השינויים המשמעותיים אותם עברו המערכות האקולוגיות, התשתיות והכלכלה מחייבים גישה חדשה לעיר המתבססת על המושג הרחב של "נוף", ועל מושגי יסוד נלווים כגון רשתיות, מערכתיות, וטריטוריה. הנוף מהווה תשתית עירונית, אקולוגית וחברתית. מטרתו של מסלול ההתמחות היא להפגיש את הסטודנטים.ות עם גוף הידע העכשווי ולפתח ראייה ביקורתית כלפי הנעשה בעיצוב ותכנון המרחב הציבורי הפתוח בישראל ובעולם.

פירוט הדרישות לעמידה בחובות מסלול ההתמחות:

שם המרצה	שם הקורס	סוג הקורס
פרופ' אליסה רוזנברג	הנוף האורבני	קורס בחירה (2 נ"ז)
ד"ר עמיר בלבן	פתרונות מבוססי טבע בעיצוב אורבני	קורס בחירה (2 נ"ז)
ד"ר אריאל הנדל	הרחבת קורס בחירה מכתובה אקדמית מונחית מ-2 נ"ז ל-4 נ"ז	כתיבה עבודה סמינריונית (2 נ"ז)
צוות מרצים אדר' נעה אפל	הנחייה אישית קורס כתיבה מלווה	פרויקט גמר (6 נ"ז) ליווי כתיבה פגמ"ר (1 נ"ז)

עיצוב אורבני בהתמחות שימור ומורשת:

מסלול ההתמחות בשימור ומורשת מציע לבחון את חשיבותו ההולכת וגוברת של השימור כרכיב אינטגרלי בתחום העיצוב האורבני ותכנון העיר, מתוך גישה ביקורתית על פעולות השימור ומהותו של השימור במרחב. הוא יאפשר להעמיק במשמעותה של המורשת האורבנית במציאות הישראלית בה תהליכים של התחדשות עירונית נוגעים יותר ויותר במרקמים ובמבנים בעלי חשיבות היסטורית וחברתית. תהליכים שעצימותם והיקפם מציבים אתגרים חדשים בפני מתכננים. ות מקבלי. ות החלטות, ומחייבים גיבוש מדיניות ויצירת ארגז כלים מגוון הכולל כלים למעורבות אזרחית, כלי ידע ותכנון, רגולציה וכלים פיננסיים.

מורשת אורבנית היא משאב חיוני לחיים בערים ובאזורים אורבניים. היא כוללת רכיבים מוחשיים ובלתי מוחשיים הקשורים במגוון האנושי הקיים בערים בהווה וזה שהתקיים בהן בעבר. טמון בה פוטנציאל לפיתוח כלכלי וליצירת לכידות וחוסן חברתי בסביבה דינמית, סביבה המשתנה תדיר בהשפעת תהליכים כלכליים, חברתיים ותרבותיים, זאת תוך שמירה על רכיביה ומאפייניה. בוגריות התכנית במסלול זה יתמקדו בגישת נופים אורבניים-היסטוריים (Historic Urban Landscape) - תכנון האזור האורבני שנוצר מריבוד תכונות, ערכי תרבות וערכי טבע במהלך ההיסטוריה. שיטה זו מרחיבה את המושג "מרכז היסטורי" או "מכלול", וכוללת הקשרים אורבניים רחבים ואת סביבתם הגיאוגרפית (אונסקו, נובמבר 2011).

פירוט הדרישות לעמידה בחובות ההתמחות:

שם המרצה	שם הקורס	סוג הקורס
אדר' עדי סלע וינר	מתיאוריה לפרקטיקה בשימור המורשת	קורס בחירה (2 נ"ז)
ד"ר אדר' שמואל גרואג	שימור ביקורתי	קורס בחירה (2 נ"ז)
ד"ר אריאל הנדל	הרחבת קורס בחירה מכתובה אקדמית מונחית מ-2 נ"ז ל-4 נ"ז	כתיבה עבודה סמינריונית (2 נ"ז)
צוות מרצים אדר' נעה אפל	הנחייה אישית וקורס כתיבה מלווה	פרויקט גמר (6 נ"ז) ליווי כתיבה פגמ"ר (1 נ"ז)

היקף הלימודים, משך ומיקום

משך הלימודים, כולל פרויקט הגמר, הוא שנתיים.
*סטודנטים. ות שידרשו לקורסי השלמה לקראת הלימודים בתכנית ילמדו בשנת השלמות מקדימה מלאה או חלקית נוסף לתקופת הלימודים בתכנית.

ימי הלימוד: רביעי ושישי (ייתכן שלימודי השלמה יתקיימו בימים נוספים בצורה מקוונת).
בימי רביעי הלימודים מתקיימים בבצלאל – ביה"ס לארכיטקטורה, רחוב בצלאל 1 ירושלים ובקמפוס החדש ישראל זמורה 1 ירושלים. בימי שישי מרבית הלימודים מתקיימים באופן מקוון באמצעות זום. יש לקחת בחשבון כי יתכנו שיעורים פרונטליים ו/או סיורים אשר ידרשו הגעה פיזית במהלך הסמסטר עליהם תישלח הודעה מראש.

*ההוראה המקוונת מועברת בפלטפורמת ZOOM. יתכן ותידרשו להגיע לשיעורים פרונטליים גם במהלך קורסים הניתנים בהוראה מקוונת בהתאם להודעה על כך שתשלח מראש.

דרישות הלימודיות כוללות 42 נ"ז*, עפ"י החלוקה הבאה:

*הסטודנטים. יות המתחילים. ות בתשפ"ו לימודי שנה א' לאחר שנת השלמות ולימודי שנה ב' יעברו ל- 42 נ"ז:

מעבדות (1, 2 ו-3):	12 נ"ז
לימודים עיוניים (חובה):	6 נ"ז
סמינר ירושלים חובה:	4 נ"ז
מכלול פרויקט גמר (שנתי):	10 נ"ז
קורסי בחירה:	8 נ"ז
הרחבה לעבודה סמינריונית:	2 נ"ז

דרישות התכנית לקבלת תואר מוסמר בעיצוב אורבני

1. צבירת 42 נ"ז אקדמיות במסגרת מעבדות התכנית, קורסי החובה והבחירה ופרויקט הגמר.
2. מילוי כל החובות האקדמיות כפי שנקבעו בשנתון התכנית ובקורסים השונים.
3. עמידה במטלות של המעבדות והקורסים שפורטו לעיל בהתאם ללוח השנה האקדמי הנדרש על-ידי המרצים. ות. דרישות אלו כוללות הגשת תרגילי ביניים, עבודות מסכמות בכתב והגשות כיתתיות.
4. הגשת 2 עבודות בהיקף עבודה סמינריונית, אחת מהן בסמינר ירושלים, סמינר החובה בתכנית, והשנייה בהרחבה הנדרשת עבור אחד מקורסי הבחירה בתכנית.
5. קבלת ציון 75 לפחות במעבדות התואר ובמעבדת פרויקט הגמר.
6. קבלת ציון ממוצע של 75 לפחות בכלל קורסי התכנית.
7. החזרת כל הציוד והספרים הנמצאים ברשות הסטודנט. ית השייכים לאקדמיה.
8. כניסה למעבדה מותנית בציון עובר במעבדה המקדימה לה. לא תתאפשר השתתפות במעבדה מתקדמת ללא השלמת הדרישות של המעבדה הקודמת לה.
9. לא תתאפשר השתתפות במעבדת פרויקט גמר ללא השלמת שלוש המעבדות הקודמות, ולא תתאפשר התחלת פרויקט גמר ללא סיום מעבדת פרויקט גמר בציון 75 לפחות והשלמת כל שאר קורסי התכנית למעט פרויקט הגמר, שני קורסי בחירה (2 נ"ז כל אחד) והרחבת קורס בחירה לעבודה סמינריונית (2 נ"ז).
10. העלאת ספר פרויקט הגמר לקטלוג בצלאל.

*היקף עבודה סמינריונית הינה בין 6000-8000 מילים והיקף עבודת רפרט הינו 2500-3000 מילים.

תנאי מעבר משנת השלמות לשנה א'

בסוף שנת השלמות תיערך בדיקת מצב הלימודים של הסטודנטים. ות.
לצורך המעבר משנת ההשלמות לשנה א' בתכנית על הסטודנטים ית לקבל ציון עובר במעבדת המבוא לעיצוב אורבני וציונים בקורסי החובה לשנת ההשלמות בהם מבוא לעיצוב אורבני והליכי תכנון.

תנאי מעבר משנה א' לשנה ב'

בסוף שנה א' תיערך בדיקת מצב הלימודים של הסטודנטים. ות.
לצורך מעבר משנה א' לשנה ב' בתכנית על כל סטודנט. ית לקבל ציון ממוצע של 75 לפחות בקורסי המעבדה ולהשלים שני שלישי מחובותיו. ה בקורסים עיוניים.
על בסיס גיליון הציונים של הסטודנט. ית ועמידתו. ה בדרישות הנ"ל, תקבע ועדת ההוראה את המשך לימודיו. ה.
כמו כן, בסמכות הוועדה במידת הצורך, להעביר סטודנט. ית למעמד "על תנאי" למשך סמסטר אחד בלבד בשנה"ל הבאה ולקבוע תנאי פרטני להמשך לימודיו. ה כגון: דרישה לחזרה על קורסים, קביעת דרישות אקדמיות נוספות מעבר לתכנית הלימודים הרגילה.
בתום סמסטר אחד במעמד "על תנאי" תתכנס הוועדה מחדש לדון במצב לימודיו. ה של הסטודנט. ית. הוועדה תוכל להחליט להסיר מעמד "על תנאי", או להאריך לסמסטר אחד נוסף, או להודיע לסטודנט. ית על הפסקת לימודיו. ה.

מקרא ציוני מעבדה ופרויקט גמר

0-64 נכשל

65-74 ממשיך על תנאי*

75-94 עובר

*סטודנט. ית שקיבל ציון מ 65 עד 74 במעבדה יכול. ה להמשיך למעבדה הבאה על תנאי שיקבל ממוצע סך הכל של 75 ב 3 המעבדות של שנה א'.
בקורסים עיוניים – ציון עובר הוא 55

מדיניות איחור בהגשת מטלות הקורס

הערה: נוהל זה הוא נוהל פנימי לתכנית לתואר שני בעיצוב אורבני בבצלאל המשלים את תקנון האקדמיה ואת נהלי התכנית התקפים עבור כלל הסטודנטים. ות בבצלאל.

1. בללי:

- כל סטודנט. ית זכאי. ת לבקש הארכה להגשת מטלה בסיום קורס או עבודה סמינריונית הנלמד בתכנית, למעט במעבדה.

- בכל סמסטר ניתן לבקש הארכה בקורס אחד בלבד.

- בכל קורס תינתן הארכה אחת בלבד.

- מקרים חריגים ישקלו בהתאם לתקנון האקדמיה ולנהלי התכנית.

2. הגשת הבקשה להארכה:

- הבקשה תוגש עד 14 ימים לפני מועד ההגשה שנקבע ופורסם למרצה הקורס ולכתב את רכזת התכנית.

- להגשה יצורפו הנימוקים לבקשת ההארכה בהגשת המטלה.

- כל בקשה להארכה תשלח לרכזת המנהלית של התכנית או עם העתק אליה במפורט להלן.

3. מועדים:

- במקרה של בקשה להארכה של עד 14 ימים ממועד ההגשה שנקבע:

הבקשה תשלח למרצה. ת הקורס או הסמינר שיוכלו לאשר מתן הארכה או לדחות אותה.

- במקרה של בקשה להארכה העולה על 14 ימים:
 הבקשה תשלח לרכזת המנהלית של התכנית שתפנה למרצה. ת הקורס לקבלת התייחסות. במקביל תועבר
 הבקשה, בצירוף התייחסות המרצה לוועדת ההוראה. הוועדה תוכל לאשר את מתן ההארכה להגשה או
 לדחות אותה.

- בכל אחד מהמקרים לעיל, משך ההארכה המאושרת, יוגבל.
 במקרה של קורס תוגבל ההארכה לסוף הסמסטר העוקב בו נלמד הקורס לרבות סמסטר קיץ.
 במקרה של עבודה סמינריונית, בו מועד ההגשה הוא עד שלושה חודשים מסיום הסמינר, תוגבל ההארכה
 עד סוף הסמסטר העוקב בו נלמד הסמינר לרבות סמסטר קיץ.
הערה: במידה ומדובר בסמינר המוגש בסוף סמסטר ב', משך ההארכה יוגבל לסוף השנה הקלנדרית, כלומר
 עד לסוף דצמבר של אותה השנה.

4. ציונים:

- כל איחור בהגשה של מטלה בקורס או בסמינר, שלא יגובה באישור כמפורט לעיל, יגרור הורדה של 10%
 בציון המטלה.

- במידה ואושרה הבקשה להארכה והמטלה הוגשה לאחר המועד שאושר, ההגשה לא תתקבל וציון הקורס
 יוגדר "לא עבר". במקרה זה ידרשו הסטודנטים לחזור על הקורס או הסמינר בתשלום מלא בהתאם לנהלי
 האקדמיה.

מבנה התכנית

שנה א'

4 קורסי חובה	6 נ"ז
1 סמינר חובה	4 נ"ז
2 קורסי בחירה	4 נ"ז
3 מעבדות	12 נ"ז
סה"כ	26 נ"ז*

שנה ב'

2 קורס בחירה	4 נ"ז
1 הרחבת קורס בחירה לעבודה סמינריונית	2 נ"ז**
1 מעבדת פרויקט גמר	5 נ"ז
פרויקט גמר	4 נ"ז
ליווי כתיבה פרויקט גמר	1 נ"ז
סה"כ	16 נ"ז

* ניתן לקחת קורס בחירה נוסף בשנה א', במקום בשנה ב'.

** כתיבת העבודה הסמינריונית המרחיבה קורס בחירה תעשה על-פי בחירת הסטודנטים. ניתן להתחיל את
 הכתיבה בשנה א' ככל שנלמדו קורסי בחירה בשנת ההשלמות. ככל שנבחר מסלול התמחות, תכתב העבודה
 בקורס בחירה הקשור למסלול ההתמחות.

קולוקוויום "הפרלמנט האורבני" של כלל התכנית הכולל סדרת הרצאות אורח במגוון נושאים עירוניים
 הרלוונטיים לשיח עכשווי יתקיים בתדירות של אחת לחודש-חודשיים בהתאם ללוח מפגשים שיפורסם בתחילת
 הסמסטר. השתתפות בקולוקוויום הינה חובה עבור כלל הסטודנטים. ות בתכנית. קורס הפרלמנט האורבני

שהוא קורס חובה יזכה ב-1 נ"ז על כתיבת עבודה על בסיס אחד מנושאי הקולוקוויום במהלך שנת ההשלמות או שנה א'.

פירוט הקורסים:

שנת השלמות

לימודי חובה

סמסטר א'

- תולדות האדריכלות במאה ה-20, 4 נ"ז (קורס שנתי – המחלקה לתרבות חזותית וחומרית)
- הליכי תכנון, 2 נ"ז
- מעבדת מבוא לעיצוב אורבני כולל תרגול כלים גרפיים 1, 3 נ"ז

סמסטר ב'

- מבוא לעיצוב אורבני, 3 נ"ז – פרופ' אדר' אלס ורבקל
- תרגול כלים גרפיים 2

קיימת חובת השתתפות שנתיית בקולוקוים "הפרלמנט האורבני". ניתן ללמוד את הקורס ללא נ"ז או עם נ"ז 1. ההכרה ב 1-נ"ז תיחשב בשנה א'.

שנה א'

לימודי חובה

סמסטר א'

- ארגז כלים לעיצוב אורבני, 2 נ"ז
- שדה העיצוב האורבני 2 נ"ז
- כלים דיגיטליים לעיצוב אורבני, 1 נ"ז
- מעבדה 1: הקוד האורבני (חצי סמסטריאלי), 3 נ"ז
- מעבדה 2: השדה האורבני הישראלי (חצי סמסטריאלי), 3 נ"ז
- הפרלמנט האורבני (שנתי), 1 נ"ז
- קורס בחירה, 2 נ"ז

סמסטר ב'

- סמינר ירושלים, 4 נ"ז
- מעבדה 3: מעבדת ירושלים, 6 נ"ז
- הפרלמנט האורבני (שנתי), 1 נ"ז
- קורס בחירה, 2 נ"ז

שנה ב'

לימודי חובה

סמסטר א'

- מעבדת פרויקט גמר, 5 נ"ז
- ליווי כתיבה פרויקט גמר (שנתי), 1 נ"ז
- קורס בחירה, 2 נ"ז
- הרחבת קורס בחירה לעבודה סמינריונית (קורס חובה), 2 נ"ז

סמסטר ב'

- פרויקט גמר (חלק 2), 4 נ"ז
- ליווי כתיבה פרויקט גמר (שנתי), 1 נ"ז

קורסי בחירה, 2 נ"ז - ניתן להתחיל ללמוד בשנת ההשלמות, בשנה א' או בשנה ב'

- פתרונות מבוססי טבע – ד"ר עמיר בלבן

- הנוף האורבני – פרופ' אדר' נוף אליסה רוזנברג
- מתיאוריה לפרקטיקה בשימור המורשת – ד"ר אדר' עדי סלע וינר
- שימור ביקורתי – ד"ר אדר' שמואל גרואג
- סדנת GIS – אדר' פרמן אריאל
- המרחב הציבורי – ד"ר אדר' ארז גולני סולומון
- הליכי תכנון – אדר' לינור לנקין

מעת לעת יפורסמו קורסי בחירה וסדנאות בחירה, יש לעקוב אחר פרסומים

תקצירי קורסי חובה- שנת השלמות:

מעבדת מבוא לעיצוב אורבני

סמסטר א' יום רביעי 14:00-17:00, 3 נ"ז

מרצה: אדר' מיכל צחור

סוג ההוראה: פרונטאלי

מעבדת מבוא לתלמידי. ות השלמה בתואר השני בעיצוב אורבני, המגיעים. ות מדיסציפלינות שונות ומגוונות (שאינן ארכיטקטורה). הקורס משלב הקניית יסודות חשיבה ויסודות מעשיים בעיצוב אורבני ומניח בסיס תיאורטי ופרקטי לקראת השתלבות בשנת הלימודים הראשונה. דרך סדרה של תרגילים מובנים הסטודנטים. ות במעבדה ייחשפו לדפוסי חשיבה בסיסיים בעיצוב אורבני, ייתנסו בשיטות עבודה כגון: התבוננות, קנה מידה, חתך אורבני, מסר דרך תכנית, גיבוש רעיון ופרזנטציה. הסטודנטים. ות יתרגלו את השיטות תוך רכישת מיומנות בסיסית בכלים דיגיטליים וכלים רלוונטים אחרים. בין היתר הסטודנטים. ות יתעדו חוויה אורבנית, יצרו מודל, ינתחו וימפו אתר נבחר, ילמדו לייצג אותו בתיאור מילולי וייצוגים חזותיים, בחתך ובתכנית, ויתנסו בעריכה ובהצגת רעיון.

מבוא לעיצוב אורבני

סמסטר ב', יום שלישי, 10:00-13:00, 3 נ"ז

מרצה: פרופ' אדר' אלס ורבקל

סוג ההוראה: פרונטאלי

הקורס מבוא לעיצוב אורבני עוסק ביסודות החשיבה המרחבית, העיצובית והביקורתית של אורבניות. דרך סקירה של מושגי יסוד אורבניים נבחן תיאוריות ופרקטיקות אורבניות מסוף המאה ה-19 ועד היום, בעולם ובארץ. הקורס מציע מבט רחב ועדכני על עירוניות דרך דמויות מפתח, תופעות תרבותיות ואתגרים שונים בהתפתחות העירוניות, ומקנה בסיס מקיף לחשיבה אורבנית תוך חשיפה למגמות עכשוויות, גישות ביקורתיות שונות ופיתוח מיומנויות עצמאיות לקריאה מרחבית, ניתוח, ייצוג ופרשנות. בקורס נתמקד בקשר שבין תופעות אורבניות בהווה לצורות עבר בהן הופיעו, דרך הגלגולים השונים שלהן לאורך הזמן ועל האופן בו השתנה תפקידו של האדריכל-מעצב אורבני בעיצוב הסביבה האורבנית: מהכתבת חוקים ומרשמים למרחב אידיאלי, לפיתוח חשיבה ביקורתית, עקרונות וארגזי כלים לעיצוב, המבוססים יותר על ידע קולקטיבי שנאסף מממשקים מגוונים עם השטח ועם המשתמשים בשילוב מתמיד בין זום-אין לזום-אאוט; בכך נעמיק באמצעות דיונים ותרגילים לאורך המפגשים.

במהלך המפגשים נתמקד בכל פעם בזוג מושגי יסוד אורבניים, משלימים ו/או מנוגדים, ונבחן דרכם מקרי

מבחן וסוגיות. המפגשים מחולקים באופן תמטי ל-3 צורות חשיבה אורבניות - אלמנטים, טקטיקות

ואסטרטגיות, וננוע בין זום-אין, זום-אאוט וקני מידה שונים. במהלך הקורס יתנסו הסטודנטים בלמידה

משולבת הרצאות ותרגול בשני אופנים: דיון פעיל משותף בטקסטים ובתיאוריות בקבוצות, ועבודה מעשית

בקבוצות על תרגילי מיפוי לאורך הסמסטר. בסיום הסמסטר יציגו הסטודנטים סדרת מיפויים אורבניים

מבוססי קריאה פרשנית ביקורתית של דגימות אורבניות נבחרות, בעלות טיפולוגית שונות, מרחבי הארץ.

מטרת הקורס היא לבנות ולבסס את החשיבה האורבנית התלת-ממדית של הסטודנטים, דרך היכרות רחבה עם אורבניסטים, תיאוריות ופרויקטים אורבניים חשובים ובעלי השפעה. בנוסף, הסטודנטים יתנסו במיומנויות ניתוח אתר בכלים אורבניים, ייצוג ויזואלי ופיתוח שפה גרפית.

הליכי תכנון

סמסטר א', מחצית שנייה, 10:00-13:00, 2 נ"ז

מרצה: אדר' לינור לנקין

סוג ההוראה: פרונטאלי

הערה: קורס חובה כהשלמות אותו ניתן לקחת גם כקורס בחירה של התכנית הקורס משרטט מפת דרכים למסלולה של תכנית, מרגע עזיבתה את שולחן השרטוט ועד לאישורה ע"י מוסדות התכנון, במטרה לרדת אל העולם הממשי ולהבין איך מתנהלים הליכי התכנון. הקורס כולל הכרת הליכי התכנון הסטטוטורי, מבנה מוסדות התכנון, מערכות המידע התכנוני המקוונות; וניתוח רבדי התכנון, מהרובד הארצי דרך המחוזי, המקומי ועד להיתר הבניה.

הסטודנטים.ות לומדים.ות את שפת התכנית וניתוחה, הליכי התנגדות לתכנית וביקורת, סוגיות תכנוניות על הפרק, תוך הסתמכות על חוק התכנון והבניה ועל המבנה האחיד לתכניות מקוונות. הם.ן עורכים.ות היכרות עם מערכות התכנון הממסדיות: הארצית, המחוזית והמקומית, באמצעות ביקור בישיבות של מוסדות תכנון, הבהרת מונחים שעלו במהלך הדיון, קריאה מודרכת בפרוטוקול ישיבה של מוסד תכנון, ולבסוף תרגיל סימולציה בו הסטודנטים.ות ממלאים.ות תפקידי חברי ועדה מחוזית או ארצית.

הקורס מקנה היכרות עם מגמות תכנון לאומיות, באמצעות הכרת תכניות המתאר הארציות, דוגמאות והבנת הליכי התכנון, ודן במונחים ומושגי יסוד כגון פרוגרמות ומכסות, תקן חניה, הקצאות לצרכי ציבור, נפחים, כלכלה עירונית ותכנון תחבורה ציבורית, המהווים כיום חלק אינטגרלי משיקולי התכנון.

מבנה הקורס משתנה משנה לשנה, בהתאם לזמן, לתנאים ולנושאים האקטואליים. בין היתר דן הקורס באילוצים וקונפליקטים בתכנון, כגון יעדים לאומיים ומקומיים; מערכות תשתית ארציות ועירוניות; דילמות ונהלים בשיתוף הציבור, המגזר השלישי והשפעתו על התכנון; יוזמה ממשלתית מול פרטית; עומדת על הפרק גם שאלת התרגום משפה לשפה, משפת החזון לשפת התכנית, הכלים העומדים לרשות המתכנן.ת לצורך תרגום מטרות התכנית, והאפשרויות להשגת המטרות במסגרת כלי התכנון הקיימים: התשריט וההוראות. השאלות הנידונות הן כיצד לתרגם רעיון לחומר, ומעל הכל, איך לתרגם רעיון וחזון להוראות.

מבוא לאדריכלות מודרנית במאה ה-20

קורס שנתי סמסטר א'+ב', יום ראשון בימי ראשון 14:30-16:00 בקמפוס בצלאל החדש, 4 נ"ז

מרצה: ד"ר אדר' מרטין הרשנזון

סוג ההוראה: מקוון

הקורס סוקר כתיבה ועשייה אדריכלית מסוף המאה ה-19 ועד ראשית המילניום השלישי ומנתח אותן כגורם פעיל בתוך מכלול הקשרים, תרבותיים, חברתיים, פוליטיים ומוסדיים.

השיעורים ינתחו את התגבשות התנועה המודרנית והפיכתה לתופעה בינלאומית מרובת פנים. ננתח התגבשות זאת ביחס למספר מפנים שליוו את התקופה: מפנה לעבר ייעול וסטנדרטיזציה של המבנה, של שיטות יצור, של העבודה ומשק הבית ומפנה לעבר העיר, הטריטוריה והסביבה. נבין מפנים אלו ביחס לפילוחים גלובליים שונים של העולם ולניודן של פרקטיקות ומודלים אדריכליים בין אתרים שונים, בפרט לאור אירועים כגון המהפכה הסובייטית, מלחמות העולם, קולוניאליזם ודה-קולוניזציה. כמו כן, ננתח מפנים אלו לאור היענותו של המקצוע האדריכלי לפרויקטים חברתיים-פוליטיים מגוונים: שלטון רווחה מתקן, ממשלים טוטליטריים, מערכות טכנוקרטיות ופרוייקטים של ניהול מיעוטים/גזע.

ביחס למבנים ולפרוייקטים הללו, נשאל כיצד עשייה וכתיבה אדריכלית שיקפו מימדים מובחנים של המציאות ההיסטורית וכיצד הן נענו ל- ולקחו חלק בייצור דפוסי חיים חדשים לקבוצות וליחידים/ות.

השיעורים מאורגנים סביב מוקדים נושאים המתפתחים לאורך צירי זמן כרונולוגיים. מבעד למוקדים אלו נתחקה אחר התגבשותם של שדות פעולה, דיונים ומושגים מובחנים וקידומן של מדיה ואסטרטגיות חדשות המגדירים יחד תחום ידע דיסציפלינרי-מקצועי.

לאור היחסים המורכבים שאדריכלים/ות מקיימים עם ההיסטוריה והתיאוריה של התחום, הקורס מזמין סטודנטיות/ים לזהות תחום זה ככר פורה להתקשרות משמעותית עם העבר, ההווה והעתיד של המקצוע.

מבוא לכלים גרפיים 1 - תרגול (ללא נ"ז)

סמסטר א', יום רביעי, 17:00-19:00

מרצה: הראל כץ

סוג ההוראה: היברידי

תקציר יפורסם בהמשך

כלים גרפיים 2 - תרגול (ללא נ"ז)

סמסטר ב', יום רביעי, 14:00-16:00

מרצה: הראל כץ

סוג ההוראה: היברידי

תקציר יפורסם בהמשך

תקצירי קורסי חובה – שנה א':

ארגז כלים לעיצוב אורבני

סמסטר א', מחצית ראשונה, יום רביעי 10:00-13:00, 2 נ"ז

מרצה: אדר' דניאלה סמיטס פוסק

סוג ההוראה: פרונטאלי

הקורס יעסוק בהתפתחות התכנון העירוני המודרני תוך התייחסות לתכנון כאל תוצר תרבותי, חברתי ופוליטי המשקף את תקופתו. זהו ניסיון בקריאה מחודשת בתולדות התכנון העירוני המודרני, מתוך מטרה לייצר היסטוריה כוללת, מודעת וביקורתית ומתוך הבנה כי ההיסטוריון.ית (שלרוב, מתכנן.ת בעצמו.ה) משחקת תפקיד חשוב בעיצוב הזיכרון והתודעה של הדיסציפלינה. במהלך הקורס נסתמך על החלוקה המקובלת כיום בספרות, לפיה ניכרות בתכנון העירוני המודרני ארבע תקופות עיקריות. בכל תקופה נתחקה אחר רעיונות מרכזיים ודמויות מפתח ונדון בטקסטים תכנוניים בולטים ובתכניות חשובות. נבחן את התפתחות הביקורת על המחשבה התכנונית בתקופות השונות תוך התמקדות בשיח הפוסט-קולוניאלי ותרומתו לתכנון. לסיכום נסקור את הדילמות המרכזיות הניצבות בפני התיאורטיקנים.ות של התכנון היום. במסגרת הקורס יערכו הסטודנטים.ות הכרות מקיפה עם התפתחות המחשבה התכנונית מראשיתה ועד ימינו ובעיקר ירכשו כלים לשיפוט ביקורתי של הדיסציפלינה, תיאוריה ומעשה.

שדה העיצוב האורבני

סמסטר א', יום שישי 09:00-10:30, 2 נ"ז

מרצה: אדר' עפר מנור

סוג הוראה: מקוון

התפתחותו ומיסודו של העיצוב העירוני כדיסציפלינה במהלך השישים השנים האחרונות התרחש על רקע תהפוכות רבות בגישות ותפיסות עולם במדעי החברה ובשדות העיצוב, שעל שניהם הוא נשען. מתוך כך, עד היום תחום זה נעדר הגדרה מוסכמת ומגובשת, ומצוי במאבק מתמשך "לתפיסת מקומו" במערך הכוחות הפועלים בגיבוש דמותה של העיר. על רקע זה, הקורס יתחקה אחר ה"קול הייחודי" של העיצוב האורבני, תוך סקירה של התפיסות, העמדות, מושגי היסוד והעקרונות של התחום. הקורס יתבסס על מקורות למדניים כמו- גם על מקרי בוחן מרחבי העולם וכן מהפרקטיקום בירושלים, ויכלול סיור לימודי באורך שיעור כפול במרכז העיר.

כלים דיגיטליים לעיצוב אורבני

סמסטר א', יום שישי 10:00-12:30, 1 נ"ז

מרצה: אדר' אלון שריג

סוג הוראה: מקוון

*שיעורי תרגול נוספים ינתנו במקביל למהלך הקורס ולכל אורך השנה.

הקורס יתמקד בסדרה של מתודולוגיות גרפיות קלאסיות ועכשוויות בהן השתמשו ומשתמשים מעצבים. ות אורבניים. על מנת לנתח, לקדם ולהצהיר רעיונות של עתיד והווה אפשרי לסביבה הבנויה. מול ובתגובה למתודולוגיות אלו, הקורס יתקיים במסגרת של הרצאות קצרות ותרגילים שבועיים אישיים, מתוכם הסטודנטים. ות יפתחו דרכי פעולה ושיטות עבודה דו-ממדיות ותלת-ממדיות, במגוון של כלים דיגיטליים רלוונטיים, לייצוג, ניתוח ותכנון האספקטים הבנויים של המרחב. כל אחד מהתרגילים, יכלול הצהרה גרפית מרחבית ודיגיטלית המסבירה את עמדת הדימוי ביחס לסוגיה החברתית, פוליטית, סביבתית או טכנולוגית אותה הוא מנתח.

קורס כתיבה לעבודה סמינריונית

סמסטר א, יום שישי 09:00-10:30, 2 נ"ז

מנחה: ד"ר אריאל הנדל

סוג הוראה: היברידי

מטרת הקורס היא להנחות כתיבת עבודה סמינריונית בתוכנית לתואר שני בעיצוב אורבני. המחקר וכתיבת העבודה ייעשו כהמשך לאחד מקורסי הבחירה שנלמדו והושלמו על ידי התלמיד. ה (כלומר, השלמת קורס הבחירה היא תנאי מקדים להרשמה לקורס הכתיבה). חלקו הראשון של הקורס יוקדש להצגת סוגים של עבודות סמינריוניות, לאסטרטגיות של מחקר ולשיטות איסוף חומרים אמפיריים ואקדמיים הרלוונטיים למחקר בעיצוב אורבני. בסוף חלק זה יידרשו התלמידות. ים להגיש הצעת מחקר לעבודה המסכמת. חלקו השני של הקורס יוקדש להנחיות אישיות (מקוונות) על בסיס נושאי המחקר שנבחרו. בחלק השלישי והאחרון יציגו התלמידות. ים את עבודותיהן. ם בכיתה לדיון משותף בממצאים ובשיטות המחקר. הקורס יקנה לתלמידות. ים כלים למחקר ולכתיבה אקדמית, ויחזק את הזיקה בין מחקר ועיצוב בתוכנית.

מעבדה 1: הקוד האורבני

סמסטר א' מחצית ראשונה, יום רביעי 14:00-20:30, 3 נ"ז

מרצה: אדר' נוף יעל מוריה

סוג הוראה: פרונטאלי

מטרת המעבדה הראשונה בתואר: "קוד אורבני" היא פיתוח של הבנה של החיים במרחב האורבני דרך התבוננות, תיעוד ותיקוף אבחנות אינטואיטיביות באזור מוגדר של העיר.

זו השנה השישית לקיומה של המעבדה במסגרת לימודי התואר. בשנים שעברו התמקדה המעבדה בלב העיר של תל אביב, ביפו, ובדרום מזרח תל אביב – שכונות כפר שלם, התקווה, עזרא, ידידיה והארגזים. תוצרי המעבדה מציגים פסיפס אנושי, תרבותי, אדריכלי, פוליטי, חברתי והיסטורי אשר אפשרי רק באזור מושא המחקר – הם המגדירים את הקוד האורבני הייחודי לו.

הסטודנטים. ות נדרשים. ות לפתח תובנות כלפי האזור מושא המחקר ולבטא אותן בכותרת (היגד), טקסט הסבר ודימוי חזותי. התובנות מקובצות לספר ועוסקות במגוון ההיבטים של תל אביב-יפו על שכונותיה וקהילותיה ובין היתר מתייחסות למרחב הציבורי ותיפקודו, לנופים, מורשות, קונפליקטים חברתיים ופוליטיים וביטויים במרחב, עיצוב, חומר, תנועה, צלילים, צבעים, מרקמים, שפה ויחסי הפרט אל מול הכלל. התובנות האינטואיטיביות המתקבלות על-ידי סוירים, ראיונות, רישומים וצילומים, מגובות במחקר היסטורי, איסוף נתונים וניתוחם, טקסטים מספרות, שירה וקולנוע, לימוד תכניות בנין עיר, תיעוד מבנים, שלטים, גרפיטי, שמות רחובות ומשמעותם, דפוסי התנהגות במרחב, קשרים, גבולות, ומעברים בין שכונות, מרקמים וקהילות.

המעבדה מבססת שיח המושתת על מושגים התקפים בכל חקירה של מרחב אורבני ועל ההבנה היסודית כי אין להציע התערבות במרקם ללא הבנה עמוקה של מהותו – לימוד הקוד האורבני של מקום, מלמד אותנו

המעצבים ות/אדריכלים ות/מתכננים ות כי לעולם איננו פועלים ות בחלל ריק וכי תפקידנו הוא לספק לקהילה את התנאים המיטביים לשגשוגה.

מעבדה 2: השדה האורבני הישראלי

סמסטר א' מחצית שניה, יום רביעי 14:00-20:30, 3 נ"ז

מרצים: אדר' נעה אפל

סוג ההוראה: פרונטאלי

המעבדה עוסקת בעיר הישראלית, באתגרי ההווה והעתיד שלה, בקונקסט המקומי והגלובלי. מרחב המושפע ממשבר האקלים, זעזועים פוליטיים, תנאי חירום ומשבר שלא הכרנו בעבר אשר דורשים התייחסות חדשה, מודעת וגמישה.

העיר הישראלית מתפתחת באופן המתואר במחקר העיצובי העכשווי במושג "העיר ההוריוזנטלית" - זו מתאפיינת במרחב "שטוח", לא היררכי, בפיזור של תשתיות ושל תופעות אורבניות שצמחו והתפתחו לצד "העיר הקלאסית".

המעבדה תתמקד בבחינה מחדשת של העירוניות הישראלית כפי שהתפתחה מאמצע המאה העשרים ועד ימינו דרך ההבחנות המסורתיות של עיר - פרבר. נתחקה אחר מאפייניו הטיפוסיים של דפוס זה של עירוניות ותפיסות המגורים, תעסוקה ופנאי שהוא מניח, ויחסיו עם המרחב הפתוח והטבע שבתחום העיר וסביבה. המעבדה תשים דגש על שיטות וכלי מיפוי המבקשים לחרוג מהדיונים הכמותניים והטכניים הרווחים ולמפות במבט רחב את התופעה על היבטיה התכנוניים, הצורניים, הכלכליים-חברתיים, הפרוגרמטיים וההיסטוריים. הצלבת נקודות מבט אלה תשמש לזיהוי מאפייניו התכנוניים הייחודיים של המרחב, על יתרונותיהם, חסרונותיהם וההזדמנויות הגלומות בהם. מתוך כך נפתח תרחישי עתיד לאתר הנבחר שעל בסיסם יציעו הסטודנטים. ות אסטרטגיות ופעולות תכנוניות המתערבות באתר ומשנות אותו.

מעבדה 3: מעבדת ירושלים

סמסטר ב', יום רביעי 14:00-20:30, 6 נ"ז

מרצה: אדר' גנית מייזליץ כסיף

סוג ההוראה: פרונטאלי

סדרת המעבדות "העיר ההדדית" More than Human Jerusalem בוחנת מחדש את ההפרדה בין "תרבות" ל"טבע", ואת הפרספקטיבה האנתרופוצנטרית של המודרנה המוטבעת בפרקטיקה שלנו כמעצבים ואדריכלים במרחב. כחלק מחקירת פוטנציאל ההדדיות במרחב האורבני של ירושלים, נחקור ונדמין מחדש את מרחבי המחיה בעיר מפרספקטיבה "יותר מאנושית" שבוחרת לראות את רב-גונית החיים כמצע גידול לתרבות עירונית מחברת ומזינה. מנקודת מבט זו של מעורבות והדדיות, נחפש במעבדה חיבורים חדשים בין רקמת החיים התרבותית העשירה והמורכבת של העיר לבין החי, הצומח והדומם, על מנת לייצר הזדמנויות חדשות למפגשים מרפאים בין כל הקהילות האנושיות והטבעיות שחולקות את מרחב העיר לדורותיה. הקונטקסט של ירושלים כערש רב-שכבתי של סיפורים, מאבקים, תרבויות ואמונות מייצר הזדמנות מרתקת לחקור את סיפורי המים, האדמה, הסלעים, הטחבים, העצים, היונים והאריות כיישויות פעילות שלוקחות חלק ביצירת האתוס של העיר ומאפשרות לה להכיל את כל סיפוריה. כחלק מהתהליך נלמד מקרי בוחן ומושגים מתיאוריות מגוונות המציעות נקודות מבט חדשות על אופן ההתערבות שלנו במרחב מפרספקטיבה אקולוגית עמוקה הרואה במין האנושי סוכן אקטיבי של שינוי וחיבור למרחב. הלמידה התיאורטית תלווה בפיתוח יכולת ההתבוננות שלנו ובמגע הבלתי אמצעי עם רקמת העיר. תהליכים אלו נועדו לאפשר לנו ליצור במעבדה פרויקטים שיפתחו כלים אלטרנטיביים להתערבות במרחב על מנת להצמיח דמיון חדש של העיר כרשת חיה של זיקות הגומלין המאפשרת מפגש בין מינים וקהילות כחלק מחזון אורבני של שותפות ופיוס.

סמינר ירושלים

סמסטר ב', יום שישי 9:00-12:00, 4 נ"ז

מרצה: פרופ' אדר' מייק טרנר

סוג ההוראה: היברידי והוא כולל סיורים ומפגשים בשטח

***הקורס יינתן בשפה האנגלית**

Jerusalem serves as a microcosm of Israel's geopolitical, social, and cultural landscape. This seminar has two main objectives: first, to provide students with a thorough understanding of the city as a case study, comparing it to other World Heritage sites; and second, to foster a deep theoretical discussion on issues related to the study of place, including its values, culture, and design. The Old City, inscribed on the UNESCO World Heritage List in Danger, provides a framework for defining Outstanding Universal Values and assessing authenticity and integrity in line with international conventions and recommendations.

While focusing on the multiplicities of interactions between the tangible and intangible, the built envelope – the "volume of the city" and the "traces of the city" that is expressed in the spirit of place, atmosphere, character and style of the city, the contemporary interventions of the metropolis will need to support the principles of the Sustainable Development Goals and the New Urban Agenda. With the metropolis becoming the urban category with the largest population worldwide, we will consider what specific role can heritage play in the sustainable development in Jerusalem and its environs with over a million inhabitants.

By the end of the seminar, students will gain familiarity with the geography and history <https://docs.google.com/document/d/1TJewmpy3ekzvzPHi5B-jLi3yNMFFPIU/edit> of Jerusalem, be able to articulate its significance, and develop skills in applying both local and global methodologies to urban conservation challenges.

קולוקוויום 'הפרלמנט האורבני': דמיונות אורבניים ותצורת העיר

Colloquium: Urban Imaginations and city form – thought-provoking discussions

סמסטר א' וסמסטר ב' (קורס שנתי), ימי רביעי 18:30-20:30 אחת לחודש-חודשיים, 1 נ"ז

מרצה: אדר' שירה נוי גורן

סוג הוראה: פרונטאלי

הערה: בקורס יש חובת נוכחות לסטודנטים. יות בשנת השלמות, שנה א ושנה ב'. הגשת מטלות הקורס מזכה ב-1 נ"ז (שנתי) במהלך שנת הלימודים הראשונה.

לדמיין ערים משמע לדמיין חיים משותפים. בשנים האחרונות הדמיון האורבני עולה תדיר במחקר אחר הטרגספורמציות של מרחבים עירוניים ו-placemaking, בשאיפה לבסס נקודות מבט ואופנים חדשים לחשיבה קולקטיבית על עתיד החיים העירוניים והשלכותיהם. באותה העת שבה אנו שואפים לחזות מרחבים חדשים, בעידן זה של אי וודאות גוברת, יש מקום לשאול עד כמה הדמיון האורבני שלנו כרוך בסכמות סוציו-מרחביות המוגדרות מראש, כתנאים מוקדמים לפרקטיקות המרחביות אותן אנחנו מבקשים לחשוב מחדש.

הקולוקוויום יבסס פורום אינטרדיסציפלינרי לחשיבה ביקורתית ויצירתית אודות התצורה והרקמה העירונית. דרך היבטיו השונים של הדמיון האורבני נבקש לפענח את יסודותיו, כקונספציה תרבותית, חברתית, כלכלית, פוליטית ושלטונית. ננסה לחשוף את אותן התוויות של ההבנות האנושיות את התבניות העירוניות, והאופנים בו מתגשמות במבנה העירוני המוחשי ורקמתו.

כפורום מחלקתי של התכנית, הוא יזמן תכנים במגוון עשיר ורחב של רעיונות, שיהוו מקור להעשרה ולהשראה עבור כל הסטודנטים בתכנית: דמיון קולקטיבי וארכיטיפים מרחביים; דמיון טריטוריאלי והקדסטר; דמיון מלאכותי ומרחבים וירטואליים; דמיון אפוקליפטי והעיר בעידן הגרעיני; דמיון פנומנולוגי, מודל מנטלי ושיטוט; דמיון קרטזיאני והגריד; דמיון פוליטי והעיר כפרויקט; דמיון דיפרנציאלי וגבולות – הם מהתכנים שנפתח במהלך השנה, באמצעות חומר רקע עיוני, הרצאות מבוא, אורחים ודוברים שונים, התנסות במרחב, ודיונים בהשתתפות הסטודנטים.

מעבדת פרויקט גמר

סמסטר א', מחצית ראשונה, יום רביעי 14:00-20:30, 5 נ"ז

מרצים: אדר' אפל נעה, פרופ' אדר' אפרת צבי, ד"ר אדר' סלע וינר עדי, אדר' דניאלה סמיטס פוסק, פרופ' רוזנברג אליסה

סוג ההוראה: פרונטאלי

מעבדת פרויקט הגמר היא השלב הראשון של פיתוח פרויקט הגמר האישי. היא נועדה לייצר מסגרת עבודה משותפת, וכן חשיבה ודיון קבוצתי בסוגיות ובאתגרים עכשוויים, על מנת לסייע בגיבוש הפרויקט האישי ושאלת המחקר בו. בתהליך העבודה על פרויקט הגמר נדרשים הסטודנטים. וזו לגבש עמדה אישית ומקצועית ביחס לאתגרים, סוגיות ובעיות שעומדות בלב הפרקטיקה העכשווית, תוך התמקדות בהיבט מסוים של תחום העיצוב האורבני. מפגשי המעבדה יוקדשו למיפוי ראשוני של שדות הידע המקצועי, להכרת הספרות המחקרית הרלוונטית עבור הפרויקט, להגדרת הנושא ולניסוח שאלת המחקר, ללימוד ולניתוח של תקדימים רלוונטיים מהארץ ומהעולם, לזיהוי האתר ומיפוי ראשוני שלו. כמו כן, יוצגו שאלת התרחישים וכלי ההתערבות של הפרויקט.

פרויקט גמר בהנחיה אישית

סמסטר ב', יום רביעי, 14:00-20:30, 4 נ"ז

מרצים: אדר' אפל נעה, פרופ' אדר' אפרת צבי, ד"ר אדר' סלע וינר עדי, אדר' דניאלה סמיטס פוסק, פרופ' רוזנברג אליסה

סוג ההוראה: פרונטאלי

לקראת סוף הלימודים סטודנטים. וזו יפתחו פרויקט אורבני מחקרי/ תכנוני על בסיס עמדה תיאורטית בתחום העיצוב האורבני. פרויקט הגמר מהווה הזדמנות להגדיר עמדה בהיבט מסוים של תחום עיצוב האורבני. כחלק בלתי נפרד מתהליך העיצוב, הפרויקט יכול תזה ומחקר, הגדרת האתר, בניית פרוגרמה ויצירת אסטרטגיות וטקטיקות תכנוניות. מטרת הסטודיו תכלולנה פיתוח פרויקט מבניית קונספט ועד תכנון מפורט, מתודולוגיית תכנון המובילה מקונספט לתכנון מפורט, חשיבה עצמאית, בניית עמדה ביקורתית ביחס לסוגיות עכשוויות, בניית שפה תכנונית חדשנית וקוהרנטית ופיתוח שיטות ייצוג ופרזנטציה מתקדמות.

פרויקט גמר - קורס מלווה כתיבה

סמסטר ב', יום רביעי 16:30-20:30 במועדים שיפורסמו כחלק מתהליך פרויקט הגמר, 1 נ"ז

מנחה: ד"ר אדר' מרטין הרשנזון

סוג ההוראה: פרונטאלי

לקראת סוף הלימודים סטודנטים. וזו יפתחו פרויקט אורבני מחקרי/ תכנוני על בסיס עמדה תיאורטית בתחום העיצוב האורבני. פרויקט הגמר מהווה הזדמנות להגדיר עמדה בהיבט מסוים של תחום עיצוב האורבני. כחלק בלתי נפרד מתהליך העיצוב, הפרויקט יכול תזה ומחקר, הגדרת האתר, בניית פרוגרמה ויצירת אסטרטגיות וטקטיקות תכנוניות. מטרת הסטודיו תכלולנה פיתוח פרויקט מבניית קונספט ועד תכנון מפורט, מתודולוגיית תכנון המובילה מקונספט לתכנון מפורט, חשיבה עצמאית, בניית עמדה ביקורתית ביחס לסוגיות עכשוויות, בניית שפה תכנונית חדשנית וקוהרנטית ופיתוח שיטות ייצוג ופרזנטציה מתקדמות.

פתרונות מבוססי טבע בעיצוב אורבני

סמסטר א' מחצית שנייה, יום רביעי 10:00-13:00, 2 נ"ז

מרצה: ד"ר עמיר בלבן

סוג ההוראה: פרונטאלי

בצילו של משבר אקלים ואתגרים חברתיים הולכים וגדלים, אנו נדרשים לשלב כלים סביבתיים חדשים ומסורתיים להתמודדות עם גודל השעה. הקורס יספק הבנה בסיסית באקולוגיה, תהליכי פיתוח והשפעתם על המערכות הטבעיות שמקיימות אותנו. אקלים, הידרולוגיה בוטניקה וזואולוגיה וכיצד פתרונות מבוססי טבע משולבים בסביבת האדם יכולים לספק חוסן סביבתי וחברתי. הקורס יכלול הרצאות, סיורים, מפגשים עם מומחים ותרגול מעשי.

הנוף האורבני

סמסטר ב' מחצית שנייה, יום רביעי 10:00-13:00, 2 נ"ז

מרצה: פרופ' אדר' נוף אליסה רוזנברג

סוג ההוראה: פרונטאלי

קורס זה יחקור את האופן שבו הנוף הפך למודל של עירוניות בעקבות ה urbanism landscape. מטרתו של הקורס להפגיש את הסטודנטים עם גוף הידע העכשווי ולפתח ראייה ביקורתית כלפי הנעשה בתכנון המרחב הציבורי הפתוח בישראל ובעולם. הקורס יבקש לזהות סוגיות יסוד של הנוף כתשתית עירונית, אקולוגית וחברתית. ההוראה תעשה במתכונת של הרצאות ודיון ביקורתי בכיתה בהתבסס על חומרי הקריאה.

מתיאוריה לפרקטיקה בשימור המורשת

סמסטר א' מחצית שנייה, יום רביעי 10:00-13:00, 2 נ"ז

מרצה: אדר' עדי סלע וינר

סוג ההוראה: פרונטאלי

בהקדמה לספרו Place, Race, and Story כותב נד קאופמן כי אם שימור היה ביסודו תחום דעת טכני בלבד, כי אז נכון היה למדוד את הצלחתו באמצעים טכניים. אך אין זה כך. השימור הוא התמחות חברתית, בחלקה היסטורית ובחלקה תכנונית. מטרתו האולטימטיבית אינה תיקון או שימור דברים ישנים, אלא יצירת מקומות בהם אנשים יכולים לחיות טוב ולהתחבר לנרטיבים משמעותיים הקשורים להיסטוריה, תרבות וזהות. בקורס ינתן הבסיס התיאורטי והפרקטי לעיסוק בשימור מורשת התרבות כחלק ממעשה התכנון תוך הצגת מגוון היבטים של התחום. הקורס מורכב מארבעה פרקים: מבוא – על מה ולמה משמרים, מלאכת התיעוד – תיעוד היסטורי, תיעוד פיזי והיבטים יישומיים, כלים ומנגנונים לשימור – מהגנה על נכסי מורשת ועד השימור בפועל, והשימור בפרקטיקה – במעשה האדריכלי ובתכנון האורבני. ילמדו בו מושגים מרכזיים בתחום השימור, אמנות ומסמכי מדיניות, כלים ומנגנונים לשימור בארץ ובעולם וגישות ומגמות מרכזיות בשיח המקצועי. יידונו דילמות מקצועיות ושאלות פרקטיות הנוגעות לעבודת האדריכל העוסק בשימור המורשת תוך הצגת מקרי בוחן וניתוח דוגמאות מהשטח, ויועלו היבטים הקשורים ליחס שבין שימור, הרס וחורבן והגנה על נכסי תרבות בעת סכסוכים ועימות מזוין (אמנת האג 1954).

בקורס ישולבו הרצאות אורח, תרגילים בתיעוד היסטורי, תיעוד פיזי והערכת אתר, קריאת מאמרים ודיונים. יושם דגש על האחריות, הרגישות והמחויבות לבחינה מקצועית-ביקורתית-אתית לעיסוק בשימור המורשת וליישום פעולות השימור הלכה למעשה. זאת ברוח האמנה לאתיקה בשימור המורשת בישראל (ירושלים 2016): האמונים על שימור המורשת - מקבלים בכבוד • משמרים בענווה • מוסרים נאמנה.

שימור ביקורתי

סמסטר ב' מחצית ראשונה, יום רביעי 10:00-13:00, 2 נ"ז

מרצה: ד"ר אדר' שמואל גרואג

סוג ההוראה: פרונטאלי

ארכיון, תיעוד מרקמי ושימור ביקורתי הינו אחד מקורסי הבחירה במסלול לשימור בעיצוב אורבני. הקורס משלב בין הידע המעשי הנוגע להכנת תיקי תיעוד מרקמיים (Management Plans) לבין הדיון התיאורטי העכשווי בשאלת הארכיון, ובביקורת השימור. לצד סקירת שיח השימור בישראל והצגתו בהקשר השוואתי ובפרספקטיבה ביקורתית עכשווית, יעסקו הסטודנטים בניית ביקורתי של תיקי תיעוד מרקמיים בירושלים, תוך בחינה של חומרי ארכיון חדשים, דיון בחומרי התיעוד הקיימים, ואופני השימוש האפשריים בהם.

סדנת GIS

סמסטר ב' מחצית ראשונה, יום רביעי 10:00-13:00, 2 נ"ז

מרצה: אדר' פרמן אריאל

סוג ההוראה: מקוון

הסדנה תעסוק בהמחשה של תופעות מרחביות ע"י קליטה ובניה של מסד נתונים והצגתן על גבי מערכת מידע גיאוגרפית (GIS). נבין אילו מאגרי מידע פתוחים לקהל הרחב וכיצד ניתן למשוך את המידע הגולמי ולהתאים אותו לדרישות ה-GIS. ניתוח המידע יתבצע על תוכנת ArcGIS - i line on ArcGIS המערכות המובילות בשוק ופשוטות לתפעול. הצבת המידע ע"ג מפה מאפשרת לבצע ניתוח מרחבי, הערכת מגמות והבחנה בדפוסים, אשר יוצרים בסיס עשיר לתכנון אדריכלי קונטקסטואלי.

המרחב הציבורי

סמסטר ב' מחצית שניה, יום רביעי 10:00-13:00, 2 נ"ז

מרצה: ד"ר אדר' ארז גולני סולומון

סוג ההוראה: היברידי

קורס זה עוסק באופיים הקולקטיבי של מרחבים ציבוריים. הוא עוסק באפשרויות שטמונות היכן ובעת שאנחנו חולקים את חיינו עם אחרים. לרוב זרים. הוא רואה במרחב הציבורי זירה שצורתה ותפקודה נקבעים על ידי סמכותם של כוחות פוליטיים, כלכליים, דתיים ותרבותיים מצד אחד, וביטויי תשוקה של החברה מהצד השני. הקורס יבחן את הדרכים בהן מרחב ציבורי מתפקד בפועל ובתיאוריה לתמיכה בחיים דמוקרטיים, ואת מעמדו כנכס בסיסי אשר באמצעותו מתאפשרים, באופן עקרוני אך לא בהכרח בפועל, משאבים דוגמת חופש, זכות, שוויון וצדק. הוא יבחן כיצד המרחב יכול להיות מנחה לסדר אזרחי, אתר התנגדות, התאגדות והפעלת כוח, ובמה ליצירתיות והופעה. לאורך הקורס נפגיש מודלים נפרדים לניתוח ביקורתי של מרחב ציבורי עם אוספי קריאה 'קלאסית' ועכשווית באופן שממחיש את היסודות התיאורטיים של המרחב הציבורי, יאפשר דיון בסוגיות של הון, חלוקה משאבים, נגישות וזמינות, ויציע דרכי התמודדות עם שאלות דוגמת אלה הנוגעות להתערבות הציבור בקביעת מדיניות וניהול המרחב הציבורי.

דגש מיוחד, תוכני, יינתן לדיון במערכת היחסים שבין פרטי וציבורי - 'הדיכוטומיה הגדולה'; לחקר ההבחנה בין מה ששייך לתחומו המוגן של הפרט, ברשות היחיד, לבין מה ששייך אל תחומו הפומבי של הציבור, ברשות הרבים. דגש נוסף, מתודולוגי, יינתן לטקסט: לקריאה, ניתוח ופרשנות.

מרכיבי הקורס נפרסים באופן גמיש לאורך שלוש תקופות. הם מציעים סקירה ביקורתית של מושגי מפתח בתחומי מחשבת המרחב הציבורי כפי שהוצגו בדיון על העיר העתיקה והמודרנית, עוסקים בתפיסות המשתנות בדיון על העיר העכשווית, ומצביעים על אפשרויות לדיון ספקולטיבי על אודות המרחב הציבורי בעתיד הקרוב. נתמקד במרחבים של האדם המודרני והעכשווי, בפינת הרחוב ובמסעדת המפעל, בתשתית המלאכותית ובשדה הקרב, באי וביער, מעל האדמה ובתוכה, כמו גם בייצוג ובעבודת האמנות.